

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

07/01-50M

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та самостійної роботи
з дисципліни

«Інформаційні системи та технології в управлінні ЗЕД»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Міжнародний бізнес»
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 5 від 28.01.2026 р.

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Інформаційні системи та технології в управлінні ЗЕД» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Міжнародний бізнес» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Срібна Є. В. Рівне : НУВГП, 2025. 32 с.

Укладач: Срібна Є. В., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу

Відповідальний за випуск: Кушнір Н. Б., к.е.н., професор, завідувач кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу.

Керівник групи забезпечення ОПП: Красовська Ю. В., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу

ЗМІСТ

1. Мета та завдання дисципліни.....	3
2. План та зміст практичних занять	5
3. Самостійна робота з курсу дисципліни.....	26
4. Картка оцінювання студентів.....	28
5. Рекомендована література та інформаційні ресурси.....	30

© Є. В. Срібна, 2025
© НУВГП, 2025

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Інформаційні системи та технології в управлінні ЗЕД» укладено відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

Освітній компонент «Інформаційні системи та технології в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю» належить до циклу професійної підготовки майбутніх фахівців у сфері міжнародних економічних відносин і спрямований на формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння ролі інформаційних систем і цифрових технологій у процесах управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств та держави.

У межах курсу розглядаються теоретичні та прикладні засади використання інформаційних систем у ЗЕД, зокрема автоматизація зовнішньоторговельних операцій, інформаційна підтримка прийняття управлінських рішень, електронний документообіг, митні та логістичні інформаційні системи, цифрові платформи міжнародної торгівлі, а також сучасні інформаційні технології у сфері валютних, фінансових і контрактних операцій. Особлива увага приділяється інтеграції інформаційних систем підприємств із міжнародними інформаційними середовищами, використанню ERP-, CRM-, SCM-систем, електронних митних сервісів та аналітичних інструментів у ЗЕД.

Методичні вказівки містять тематику практичних занять, питання для обговорення, види самостійної роботи студентів, зразки тестових завдань, рекомендації щодо виконання індивідуальних науково-дослідних завдань, а також перелік рекомендованих джерел. Запропоновані матеріали спрямовані на розвиток у студентів аналітичного мислення, цифрових компетентностей, умінь працювати з інформаційними системами та оцінювати ефективність їх використання в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю.

Метою викладання дисципліни є комплексне вивчення інформаційних систем і сучасних цифрових технологій, що застосовуються в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю, формування у здобувачів вищої освіти знань про інформаційне забезпечення ЗЕД, автоматизацію міжнародних бізнес-процесів, електронну комерцію та цифрову трансформацію міжнародної

економічної діяльності, а також розвиток здатності аналізувати, обирати та ефективно застосовувати інформаційні системи для підвищення конкурентоспроможності суб'єктів ЗЕД.

У процесі вивчення курсу передбачається вирішення таких **завдань**:

- вивчення теоретичних і методологічних засад використання інформаційних систем і цифрових технологій в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю;

- ознайомлення з еволюцією інформаційних технологій у сфері ЗЕД, їх роллю в автоматизації міжнародних торговельних, митних, логістичних і фінансових операцій;

- аналіз сучасних інформаційних систем, що застосовуються у зовнішньоекономічній діяльності (ERP, CRM, SCM, митні та платіжні системи, електронний документообіг);

- дослідження механізмів інформаційного забезпечення управлінських рішень у ЗЕД, включаючи аналітичні, облікові та прогнозні інструменти;

- формування практичних навичок оцінювання ефективності використання інформаційних систем і цифрових технологій у зовнішньоекономічній діяльності підприємств;

- поглиблення знань щодо цифровізації зовнішньоекономічної діяльності України, електронних митних процедур, міжнародних стандартів електронного обміну даними;

- розвиток аналітичного, критичного та прикладного мислення, необхідного для прийняття управлінських рішень у сфері міжнародної економічної діяльності.

У результаті вивчення дисципліни здобувач повинен **знати**:

- сутність і класифікацію інформаційних систем та технологій, що використовуються в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю;

- принципи функціонування інформаційних систем у ЗЕД, їх місце у системі управління підприємством;

- основні види програмного забезпечення, що застосовуються у міжнародній торгівлі, митному оформленні, логістиці та валютно-фінансових операціях;

- інформаційні ресурси та міжнародні електронні платформи, які забезпечують зовнішньоекономічну діяльність;

- економічні та організаційні переваги цифровізації ЗЕД, а також ризики інформаційної безпеки;

- національні та міжнародні стандарти електронного обміну даними, електронного документообігу та захисту інформації;
- сучасні тенденції розвитку інформаційних технологій у ЗЕД в умовах цифрової трансформації глобальної економіки.

Здобувач повинен **уміти:**

- аналізувати інформаційні потоки та бізнес-процеси ЗЕД з метою їх автоматизації та оптимізації;
- обирати та обґрунтовувати використання інформаційних систем для управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства;
- працювати з міжнародними електронними базами даних, цифровими платформами та інформаційними ресурсами для аналітичних розрахунків і прийняття управлінських рішень;
- оцінювати ефективність впровадження інформаційних технологій у ЗЕД та їх вплив на конкурентоспроможність підприємства;
- розробляти аналітичні довідки, кейси, презентації та проєкти управлінських рішень з використанням цифрових інструментів;
- застосовувати набуті знання у практичній та науково-дослідній діяльності, під час підготовки індивідуальних наукових завдань, курсових і кваліфікаційних робіт.

Практичні заняття спрямовані на закріплення знань, отриманих під час лекцій, шляхом аналізу практичних кейсів цифровізації ЗЕД, роботи з інформаційними системами, побудови схем бізнес-процесів, виконання розрахункових і аналітичних завдань, обговорення сучасних практичних прикладів.

Самостійна робота здобувачів включає опрацювання наукових джерел і нормативних документів, роботу з електронними ресурсами та навчальною платформою Moodle, підготовку аналітичних есе, презентацій, міні-досліджень, виконання практичних і тестових завдань.

2. ПЛАН ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття з дисципліни «Інформаційні системи та технології в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю» спрямовані на закріплення теоретичних знань і формування професійних компетентностей здобувачів вищої освіти у сфері

міжнародних економічних відносин шляхом опанування сучасних цифрових інструментів та інформаційних систем, що використовуються в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю.

Практичні заняття покликані розвивати аналітичне мислення, цифрові компетентності та навички роботи з інформаційними ресурсами, міжнародною статистикою, електронними базами даних і нормативно-правовими документами у сфері ЗЕД. Під час занять студенти навчаються застосовувати методи економічного й інформаційного аналізу для оцінювання ефективності зовнішньоекономічних операцій, аналізу інформаційних потоків, автоматизації бізнес-процесів та обґрунтування управлінських рішень із використанням інформаційних систем.

Дискусії, робота в малих групах, кейс-аналізи та підготовка аналітичних презентацій сприяють розвитку критичного мислення, навичок професійної комунікації та вміння аргументовано відстоювати власну позицію щодо доцільності впровадження інформаційних систем і цифрових технологій у зовнішньоекономічній діяльності підприємств. Практичні заняття поєднують теоретичні положення з їх прикладним застосуванням через розгляд реальних кейсів цифровізації ЗЕД, аналіз функціонування ERP-, CRM-, SCM-систем, електронного документообігу, митних та логістичних інформаційних систем, а також використання міжнародних електронних сервісів.

Індивідуальне виконання практичних завдань дає змогу студентам набути навичок аналітичної роботи з інформаційними системами, підготовки аналітичних таблиць, схем бізнес-процесів, графічних візуалізацій, коротких оглядів і презентацій. Це формує у здобувачів здатність комплексно оцінювати інформаційне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності, приймати обґрунтовані управлінські рішення та ефективно діяти в умовах цифрової трансформації глобального економічного середовища.

Тематика та структура практичних занять

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи та цифрові інструменти інформаційного забезпечення ЗЕД

Практичне заняття 1

Тема : Інформаційні системи управління підприємством у сфері ЗЕД

Кількість годин – 2,0 год.

Література: основна [1, 3, 4]; додаткова [5, 7, 9].

Мета заняття: Сформувати у здобувачів вищої освіти системне уявлення про роль інформації та інформаційних ресурсів у процесі управління зовнішньоекономічною діяльністю, розкрити значення інформаційного забезпечення для прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері ЗЕД, а також сформувати базові навички аналізу інформаційних потоків і використання інформаційних джерел у міжнародній економічній діяльності.

План практичного заняття

1. Поняття та значення інформації в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю.
2. Інформаційні потоки та інформаційні ресурси у системі ЗЕД підприємства.
3. Джерела інформації для управління зовнішньоекономічною діяльністю (внутрішні та зовнішні).
4. Інформаційна підтримка процесу прийняття управлінських рішень у сфері ЗЕД.
5. Вимоги до якості, достовірності та актуальності інформації в управлінні ЗЕД.

Питання для обговорення

6. Яку роль відіграє інформація в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства?
7. Які види інформації є ключовими для прийняття управлінських рішень у сфері ЗЕД?
8. Чим відрізняються внутрішні та зовнішні інформаційні ресурси у зовнішньоекономічній діяльності?
9. Які основні джерела інформації використовуються в управлінні ЗЕД та як оцінити їх надійність і достовірність?
10. Які вимоги висуваються до якості інформації (актуальність, повнота, точність, своєчасність) у процесі управління ЗЕД?
11. Яким чином інформаційні потоки впливають на ефективність зовнішньоекономічних операцій?

12. Які ризики виникають у разі використання неповної або недостовірної інформації у сфері ЗЕД?
13. Як цифровізація та використання сучасних інформаційних технологій змінюють підходи до інформаційного забезпечення управління ЗЕД?
14. Яку роль відіграють міжнародні інформаційні ресурси та бази даних у підтримці управлінських рішень у ЗЕД?
15. Які напрями вдосконалення інформаційного забезпечення управління ЗЕД є найбільш актуальними для українських підприємств?

Практичні завдання

Завдання 1. На основі умовного або реального підприємства визначити, які види інформації використовуються в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю (ринкова, митна, фінансова, контрактна, логістична). Скласти узагальнену схему інформаційних потоків у ЗЕД.

Завдання 2. Сформувати таблицю, у якій класифікувати внутрішні та зовнішні джерела інформації, що застосовуються у ЗЕД, із зазначенням їх призначення, переваг і недоліків.

Завдання 3. На прикладі запропонованої управлінської ситуації у сфері ЗЕД оцінити якість використаної інформації за критеріями актуальності, повноти, достовірності та своєчасності. Зробити висновки щодо можливих управлінських ризиків.

Завдання 4. Використовуючи відкриті міжнародні інформаційні ресурси (World Bank, WTO, IMF, Eurostat), підібрати статистичні дані, необхідні для аналізу зовнішньоекономічної діяльності країни або підприємства, та підготувати короткий аналітичний огляд.

Завдання 5. Запропонувати перелік інформаційних показників, необхідних для ухвалення рішення щодо виходу підприємства на зовнішній ринок. Обґрунтувати їх значення для управління ЗЕД.

Завдання 6. Визначити можливі інформаційні ризики у процесі управління ЗЕД (інформаційна асиметрія, затримка даних, недостовірність інформації) та запропонувати шляхи їх мінімізації.

Завдання 7. Порівняти інформаційне забезпечення управління ЗЕД малого та великого підприємства. Визначити відмінності у структурі інформаційних потоків і рівні цифровізації.

Завдання 8. На основі короткого кейсу (зміна умов контракту, митних тарифів або валютного курсу) визначити, яка інформація є ключовою

для прийняття управлінського рішення, та обґрунтувати її використання.

Види самостійної роботи:

– Опрацювання навчальної, наукової літератури та нормативних документів з питань інформаційного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю.

– Аналіз інформаційних потоків і джерел інформації у сфері ЗЕД, підготовка узагальнюючих схем, таблиць і коротких аналітичних висновків.

– Виконання практичних, розрахункових і тестових завдань, підготовка аналітичних есе або презентацій з використанням міжнародних інформаційних ресурсів і навчальної платформи Moodle.

Приклади тестових завдань до теми

1. Основною метою інформаційного забезпечення управління зовнішньоекономічною діяльністю є:

- а) зменшення кількості зовнішньоекономічних контрактів;
- б) автоматизація лише бухгалтерського обліку;
- в) забезпечення прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері ЗЕД
- г) уніфікація валютних курсів;
- д) мінімізація митних платежів.

2. До внутрішніх джерел інформації у сфері ЗЕД належать:

- а) статистичні дані Світового банку;
- б) аналітичні звіти СОТ;
- в) міжнародні торговельні угоди;
- г) внутрішня звітність підприємства та база даних контрактів
- д) митні тарифи інших країн.

3. Яка з наведених характеристик інформації є ключовою для прийняття управлінських рішень у ЗЕД?

- а) естетичність подання;
- б) надлишковість;
- в) достовірність і актуальність
- г) конфіденційність;
- д) складність обробки.

4. Який із наведених ресурсів є міжнародною статистичною базою даних, що використовується в управлінні ЗЕД?

- а) Moodle;
- б) Microsoft Excel;
- в) Google Drive;
- г) World Bank Data
- д) ERP-система підприємства.

5. Інформаційні потоки у зовнішньоекономічній діяльності підприємства відображають:

- а) рух товарів між країнами;
- б) процеси митного контролю;
- в) рух, обробку та використання інформації в процесі управління ЗЕД
- г) виключно фінансові операції;
- д) систему міжнародних розрахунків.

Практичне заняття 2

Тема: Цифрові технології в міжнародній торгівлі та зовнішньоекономічних операціях

Кількість годин – 2,0 год.

Література: основна [1, 3, 4]; додаткова [9, 13, 15].

Мета заняття: Сформувати у здобувачів вищої освіти системне розуміння ролі цифрових технологій у міжнародній торгівлі та зовнішньоекономічних операціях, розкрити особливості використання електронної комерції, цифрових платформ, електронних контрактів і документообігу в ЗЕД, а також сформувати практичні навички аналізу й оцінювання ефективності цифровізації зовнішньоекономічної діяльності.

План практичного заняття

1. Сутність і форми електронної комерції у міжнародній торгівлі.
2. Цифрові платформи у зовнішньоекономічній діяльності: види та функції.
3. Електронні контракти та електронний документообіг у ЗЕД.
4. Автоматизація торговельних і зовнішньоекономічних операцій.
5. Переваги, ризики та обмеження використання цифрових технологій у міжнародній торгівлі.

Питання для обговорення

1. У чому полягає роль електронної комерції у розвитку міжнародної торгівлі?
2. Які види цифрових платформ використовуються у зовнішньоекономічній діяльності підприємств?
3. Які переваги та ризики застосування електронних контрактів у ЗЕД?
4. Як електронний документообіг впливає на швидкість і ефективність зовнішньоекономічних операцій?
5. Яким чином автоматизація торговельних операцій змінює управління ЗЕД?
6. Які бар'єри цифровізації міжнародної торгівлі є найбільш актуальними для українських підприємств?
7. Яку роль відіграють цифрові технології у підвищенні конкурентоспроможності суб'єктів ЗЕД?

Практичні завдання

Завдання 1. Охарактеризувати одну з міжнародних цифрових платформ (B2B або B2C), що використовується у зовнішній торгівлі. Визначити її функції, переваги та можливі ризики для суб'єктів ЗЕД.

Завдання 2. Скласти порівняльну таблицю, у якій зіставити традиційні та цифрові форми здійснення зовнішньоекономічних операцій за критеріями швидкості, витрат, прозорості та ризиків.

Завдання 3. Проаналізувати умовну ситуацію укладання електронного контракту з іноземним контрагентом. Визначити ключові елементи контракту та інформаційні вимоги до нього.

Завдання 4. Запропонувати перелік зовнішньоекономічних операцій підприємства, які доцільно автоматизувати, та обґрунтувати очікуваний економічний ефект.

Види самостійної роботи:

- Опрацювання навчальної та наукової літератури з питань цифрових технологій у міжнародній торгівлі.
- Аналіз прикладів використання електронної комерції та цифрових платформ у ЗЕД.
- Виконання практичних і тестових завдань на навчальній платформі Moodle.

Приклади тестових завдань до теми

1. **Електронна комерція в міжнародній торгівлі означає:**
 - а) виключно онлайн-рекламу товарів;
 - б) автоматизацію бухгалтерського обліку;
 - в) здійснення торговельних операцій з використанням цифрових технологій і мережі Інтернет**
 - г) державне регулювання торгівлі;
 - д) міжнародні валютні операції.
2. **Цифрові платформи у ЗЕД використовуються насамперед для:**
 - а) зменшення митних тарифів;
 - б) уніфікації валютних курсів;
 - в) організації взаємодії між продавцями, покупцями та іншими учасниками ринку
 - г) обмеження конкуренції;
 - д) централізованого планування експорту.
3. **Електронний контракт у зовнішньоекономічній діяльності – це:**
 - а) усна домовленість між контрагентами;
 - б) паперовий договір, сканований у PDF;
 - в) договір, укладений та оформлений з використанням електронних засобів і цифрового підпису
 - г) внутрішній наказ підприємства;
 - д) митна декларація.
4. **Основною перевагою електронного документообігу у ЗЕД є:**
 - а) підвищення митних ставок;
 - б) ускладнення контролю;
 - в) скорочення часу та витрат на здійснення операцій
 - г) зростання кількості паперових документів;
 - д) обмеження доступу до інформації.
5. **Автоматизація зовнішньоекономічних операцій сприяє:**
 - а) зменшенню обсягів міжнародної торгівлі;
 - б) зростанню ручної обробки даних;
 - в) підвищенню ефективності управління ЗЕД та зниженню операційних ризиків

- г) ускладненню взаємодії з контрагентами;
- д) відмові від цифрових технологій.

Практичне заняття 3

Тема: Інформаційні системи в митній справі та міжнародній логістиці

Кількість годин – 2,0 год.

Література: основна [3, 4]; додаткова [9, 13, 15].

Мета заняття: сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про використання цифрових технологій у міжнародній торгівлі та зовнішньоекономічних операціях, розкрити особливості електронної комерції, цифрових платформ, електронних контрактів і документообігу в ЗЕД

План практичного заняття

1. Сутність і види електронної комерції у міжнародній торгівлі.
2. Цифрові платформи у зовнішньоекономічній діяльності: функції та класифікація.
3. Електронні контракти у ЗЕД: правові та організаційні аспекти.
4. Електронний документообіг у зовнішньоекономічних операціях.
5. Автоматизація торговельних операцій та її вплив на ефективність ЗЕД.

Питання для обговорення

1. Яку роль відіграють цифрові технології у розвитку міжнародної торгівлі?
2. У чому полягають відмінності між традиційною та електронною формами міжнародної торгівлі?
3. Які функції виконують цифрові платформи у зовнішньоекономічній діяльності?
4. Які переваги та ризики використання електронних контрактів у ЗЕД?
5. Як електронний документообіг впливає на швидкість і прозорість зовнішньоекономічних операцій?

6. Які напрями автоматизації торговельних операцій є найбільш актуальними для українських підприємств?

Практичні завдання

Завдання 1. Охарактеризувати основні форми електронної комерції (B2B, B2C, C2C) та визначити їх роль у здійсненні зовнішньоекономічних операцій.

Завдання 2. Проаналізувати одну з цифрових платформ, що використовується у міжнародній торгівлі, визначивши її функції, переваги та можливі обмеження для суб'єктів ЗЕД.

Завдання 3. Розглянути умовну ситуацію укладання електронного контракту з іноземним контрагентом та визначити ключові умови й інформаційні вимоги до нього.

Завдання 4. Запропонувати перелік торговельних операцій, які доцільно автоматизувати, та обґрунтувати очікуваний економічний ефект.

Види самостійної роботи:

1. Опрацювання навчальної та наукової літератури з питань цифрових технологій у міжнародній торгівлі.
2. Аналіз практичних прикладів використання електронної комерції та цифрових платформ у ЗЕД.
3. Виконання практичних і тестових завдань на навчальній платформі Moodle.

Приклади тестових завдань до теми

1. Електронна комерція у міжнародній торгівлі – це:

- а) державне регулювання експорту;
- б) паперове оформлення контрактів;
- в) здійснення торговельних операцій з використанням цифрових технологій та Інтернету
- г) митний контроль товарів;
- д) валютні операції центральних банків.

2. Цифрові платформи у ЗЕД призначені насамперед для:

- а) підвищення митних ставок;
- б) обмеження доступу до ринків;

- в) організації взаємодії між учасниками міжнародної торгівлі
- г) централізованого планування виробництва;
- д) валютного регулювання.

3. Електронний контракт у ЗЕД – це:

- а) усна домовленість між контрагентами;
- б) паперовий договір;
- в) договір, укладений з використанням електронних засобів і цифрового підпису
- г) митна декларація;
- д) внутрішній наказ підприємства.

4. Основною перевагою електронного документообігу у ЗЕД є:

- а) збільшення кількості документів;
- б) ускладнення контролю;
- в) скорочення часу та витрат на здійснення операцій
- г) зростання паперового документообігу;
- д) обмеження доступу до інформації.

5. Автоматизація торговельних операцій сприяє:

- а) зменшенню обсягів торгівлі;
- б) збільшенню ручної обробки даних;
- в) підвищенню ефективності управління зовнішньоекономічною діяльністю
- г) відмові від цифрових технологій;
- д) ускладненню взаємодії з контрагентами.

Практичне заняття 4

Тема: Інформаційні технології у міжнародних фінансових та валютних операціях

Кількість годин – 2,0 год.

Література: основна [1, 4]; додаткова [5, 7, 8, 12, 13].

Мета заняття: сформувати у здобувачів вищої освіти системне розуміння ролі інформаційних технологій у здійсненні міжнародних фінансових і валютних операцій, розкрити особливості використання інформаційних систем у міжнародних розрахунках, банківських ІТ-рішень та фінансового моніторингу у сфері зовнішньоекономічної діяльності

План практичного заняття

1. Сутність і значення інформаційних технологій у міжнародних фінансових та валютних операціях.
2. Інформаційні системи у сфері міжнародних розрахунків і платежів.
3. Банківські IT-рішення у зовнішньоекономічній діяльності підприємств.
4. Інформаційне забезпечення валютних операцій у ЗЕД.
5. Фінансовий моніторинг і управління фінансовими ризиками з використанням інформаційних технологій.

Питання для обговорення

1. Сутність і значення інформаційних технологій у міжнародних фінансових та валютних операціях.
2. Інформаційні системи у сфері міжнародних розрахунків і платежів.
3. Банківські IT-рішення у зовнішньоекономічній діяльності підприємств.
4. Інформаційне забезпечення валютних операцій у ЗЕД.
5. Фінансовий моніторинг і управління фінансовими ризиками з використанням інформаційних технологій.

Практичні завдання

Завдання 1. Охарактеризувати інформаційні системи, що використовуються для міжнародних фінансових розрахунків, та визначити їх роль у здійсненні зовнішньоекономічних операцій.

Завдання 2. Проаналізувати приклади використання цифрових банківських сервісів у зовнішньоекономічній діяльності підприємств та визначити їх переваги і обмеження.

Завдання 3. Розглянути умовну ситуацію здійснення валютної операції в межах зовнішньоекономічного контракту та визначити інформаційні вимоги до її проведення.

Завдання 4. Запропонувати перелік фінансових ризиків у зовнішньоекономічній діяльності та обґрунтувати можливість їх мінімізації з використанням інформаційних технологій.

Види самостійної роботи:

- Опрацювання навчальної та наукової літератури з питань використання інформаційних технологій у міжнародних фінансових і валютних операціях.
- Аналіз практичних прикладів застосування банківських ІТ-рішень і систем міжнародних розрахунків у ЗЕД.
- Виконання практичних і тестових завдань на навчальній платформі Moodle.

Приклади тестових завдань до теми

1. Інформаційні системи у сфері міжнародних розрахунків призначені для:

- а) державного регулювання валютного курсу;
- б) формування митних тарифів;
- в) забезпечення здійснення міжнародних платежів і фінансових операцій
- г) контролю обсягів експорту;
- д) укладання торговельних угод.

2. Банківські ІТ-рішення у зовнішньоекономічній діяльності використовуються для:

- а) обмеження доступу до міжнародних ринків;
- б) ускладнення валютних операцій;
- в) автоматизації та підвищення безпеки фінансових операцій у ЗЕД
- г) централізованого планування виробництва;
- д) зменшення ролі банків у ЗЕД.

3. Валютні операції у ЗЕД з використанням інформаційних технологій характеризуються:

- а) виключно ручною обробкою даних;
- б) відсутністю контролю;
- в) використанням електронних платіжних і облікових систем
- г) паперовим документообігом;
- д) відмовою від фінансового моніторингу.

4. Фінансовий моніторинг у зовнішньоекономічній діяльності спрямований на:

- а) зниження митних платежів;
- б) збільшення валютних обмежень;
- в) запобігання фінансовим ризикам і порушенням законодавства

- г) прискорення товарних потоків;
- д) формування експортних квот.

5. Використання інформаційних технологій у управлінні фінансовими ризиками ЗЕД дозволяє:

- а) повністю усунути всі ризики;
- б) ігнорувати валютні коливання;
- в) своєчасно виявляти та мінімізувати фінансові ризики
- г) відмовитися від аналізу;
- д) зменшити роль управлінських рішень.

Змістовний модуль 2. Аналітичні, безпекові та інноваційні технології управління ЗЕД

Практичне заняття 5

Тема: Аналітичні інформаційні системи та підтримка управлінських рішень у ЗЕД

Кількість годин – 2,0 год.

Література: основна [1]; додаткова [7,11,13,16].

Мета заняття: сформувати у здобувачів вищої освіти системне розуміння ролі аналітичних інформаційних систем у підтримці управлінських рішень у сфері зовнішньоекономічної діяльності, розкрити можливості бізнес-аналітики (BI), інструментів аналізу, прогнозування та оцінювання ризиків ЗЕД

План практичного заняття

1. Сутність і значення аналітичних інформаційних систем у управлінні ЗЕД.
2. Бізнес-аналітика (BI) у міжнародній та зовнішньоекономічній діяльності.
3. Аналіз зовнішньоекономічних показників та інформаційних даних ЗЕД.
4. Інформаційні системи прогнозування у зовнішньоекономічній діяльності.
5. Оцінювання та управління ризиками ЗЕД з використанням аналітичних систем.

Питання для обговорення

1. Яку роль відіграють аналітичні інформаційні системи у підтримці управлінських рішень у ЗЕД?
2. У чому полягають відмінності між операційними та аналітичними інформаційними системами?
3. Які можливості надає бізнес-аналітика (BI) для аналізу зовнішньоекономічної діяльності?
4. Які основні зовнішньоекономічні показники використовуються в аналітичних системах ЗЕД?
5. Як аналітичні інформаційні системи сприяють прогнозуванню результатів зовнішньоекономічної діяльності?
6. Яким чином інформаційні системи дозволяють ідентифікувати та оцінювати ризики ЗЕД?

Практичні завдання

Завдання 1. На основі умовних або реальних даних виконати аналіз ключових показників зовнішньоекономічної діяльності підприємства (експорт, імпорт, валютна виручка, рентабельність операцій) та сформулювати аналітичні висновки.

Завдання 2. Охарактеризувати можливості використання BI-інструментів у ЗЕД та визначити напрями їх застосування для підтримки управлінських рішень.

Завдання 3. управлінську ситуацію у сфері ЗЕД (вихід на новий ринок, зміна умов контракту, валютні коливання) та визначити, які аналітичні дані й інформаційні системи необхідні для прийняття рішення.

Завдання 4. Визначити основні ризики ЗЕД та обґрунтувати можливості їх оцінювання і мінімізації з використанням аналітичних інформаційних систем.

Завдання 5. Оцінити значення аналітичних інформаційних систем і BI-інструментів у процесі прийняття управлінських рішень у ЗЕД. Визначити, які управлінські задачі можуть бути вирішені з їх допомогою.

Завдання 6. Порівняти цифрові та традиційні методи управління зовнішньоекономічною діяльністю за критеріями швидкості прийняття рішень, прозорості, ризиків та інформаційної підтримки.

Види самостійної роботи:

- Опрацювання навчальної та наукової літератури з питань бізнес-аналітики та аналітичних інформаційних систем у ЗЕД.
- Аналіз прикладів використання аналітичних систем і BI-інструментів у міжнародній діяльності.
- Виконання практичних і тестових завдань на навчальній платформі Moodle.

Приклади тестових завдань до теми

1. Аналітичні інформаційні системи у ЗЕД призначені насамперед для:

- а) оформлення митних декларацій;
- б) здійснення валютних платежів;
- в) підтримки прийняття управлінських рішень на основі аналізу даних
- г) укладання міжнародних контрактів;
- д) обліку товарних потоків.

2. Бізнес-аналітика (BI) у зовнішньоекономічній діяльності використовується для:

- а) ручної обробки інформації;
- б) зменшення обсягів аналізу;
- в) візуалізації, аналізу та інтерпретації даних для управління ЗЕД
- г) формування митних тарифів;
- д) валютного регулювання.

3. До основних показників аналізу зовнішньоекономічної діяльності належать:

- а) чисельність персоналу;
- б) обсяг внутрішнього виробництва;
- в) експорт, імпорт і валютна виручка
- г) рівень інфляції;
- д) облікова ставка НБУ.

4. Інформаційні системи прогнозування у ЗЕД застосовуються для:

- а) оформлення контрактів;
- б) контролю документообігу;
- в) прогнозування результатів і тенденцій зовнішньоекономічної діяльності

- г) митного контролю;
- д) валютного обліку.

5. Оцінювання ризиків у ЗЕД з використанням аналітичних систем дозволяє:

- а) повністю усунути всі ризики;
- б) ігнорувати зовнішні фактори;
- в) виявляти, аналізувати та мінімізувати ризики зовнішньоекономічної діяльності
- г) зменшити роль управління;
- д) відмовитися від аналітичних розрахунків.

Практичне заняття 6

Тема: Інформаційна безпека та правове забезпечення інформаційних систем у ЗЕД

Кількість годин – 2,0 год.

Література: основна [1, 3, 4]; додаткова [5, 7, 9, 11].

Мета заняття: сформувати у здобувачів вищої освіти системне розуміння питань інформаційної безпеки та правового забезпечення використання інформаційних систем у зовнішньоекономічній діяльності, розкрити загрози та ризики, пов'язані з обробкою інформації в міжнародних операціях

План практичного заняття

1. Сутність інформаційної безпеки у зовнішньоекономічній діяльності.
2. Основні загрози та ризики інформаційній безпеці у міжнародних операціях.
3. Захист даних і інформаційних ресурсів у зовнішньоекономічній діяльності.
4. Нормативно-правове регулювання використання інформаційних систем у ЗЕД.
5. Відповідальність суб'єктів ЗЕД за порушення вимог інформаційної безпеки.

Питання для обговорення

1. Яке значення має інформаційна безпека для ефективного управління зовнішньоекономічною діяльністю?

2. Які основні загрози інформаційній безпеці виникають у процесі міжнародних економічних операцій?
3. Які методи та засоби захисту інформації використовуються у зовнішньоекономічній діяльності?
4. Як цифровізація ЗЕД впливає на рівень інформаційних ризиків?
5. Яку роль відіграє правове регулювання у забезпеченні безпеки інформаційних систем у ЗЕД?
6. Які наслідки можуть виникати для підприємства у разі порушення вимог захисту даних у міжнародних операціях?

Практичні завдання

Завдання 1. Проаналізувати основні загрози інформаційній безпеці у зовнішньоекономічній діяльності підприємства (кібератаки, витік даних, несанкціонований доступ, людський фактор) та оцінити їх можливі наслідки.

Завдання 2. Охарактеризувати заходи захисту інформації, що використовуються у зовнішньоекономічній діяльності підприємства, та визначити напрями їх удосконалення.

Завдання 3. Проаналізувати нормативно-правові акти, що регулюють використання інформаційних систем і захист даних у міжнародній діяльності, та визначити їх значення для суб'єктів ЗЕД.

Завдання 4. Розглянути умовну ситуацію порушення інформаційної безпеки у процесі здійснення зовнішньоекономічної операції та запропонувати управлінські рішення щодо мінімізації наслідків.

Завдання 5. Підготувати короткий аналітичний висновок щодо ролі інформаційної безпеки та правового регулювання у забезпеченні ефективної зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Види самостійної роботи:

- Опрацювання навчальної та наукової літератури з питань інформаційної безпеки та правового забезпечення інформаційних систем у ЗЕД.
- Аналіз прикладів порушення інформаційної безпеки у міжнародній економічній діяльності.
- Виконання аналітичних і тестових завдань на навчальній платформі Moodle.

Приклади тестових завдань до теми

1. Інформаційна безпека у зовнішньоекономічній діяльності означає:

- а) обмеження міжнародних операцій;
- б) відмову від використання інформаційних систем;
- в) захист інформації та інформаційних систем від внутрішніх і зовнішніх загроз
- г) скорочення інформаційних потоків;
- д) зменшення кількості контрактів.

2. До основних загроз інформаційній безпеці у ЗЕД належать:

- а) зростання експорту;
- б) підвищення валютного курсу;
- в) кібератаки, витік даних і несанкціонований доступ
- г) диверсифікація ринків;
- д) розширення цифрових платформ.

3. Захист даних у міжнародних операціях передбачає:

- а) виключно паперовий документообіг;
- б) відсутність контролю доступу;
- в) використання технічних, організаційних і правових заходів захисту інформації
- г) ігнорування міжнародних стандартів;
- д) ручну обробку інформації.

4. Правове регулювання використання інформаційних систем у ЗЕД спрямоване на:

- а) ускладнення міжнародних операцій;
- б) зменшення конкуренції;
- в) забезпечення законності, безпеки та захисту прав суб'єктів ЗЕД
- г) обмеження доступу до інформації;
- д) скасування цифрових технологій.

5. Порушення вимог інформаційної безпеки у ЗЕД може призвести до:

- а) зростання прибутку;
- б) підвищення ефективності управління;
- в) фінансових втрат, правової відповідальності та втрати ділової репутації
- г) спрощення процедур;
- д) зменшення ризиків.

Практичне заняття 7

Цифрова трансформація та інноваційні технології в управлінні ЗЕД

Кількість годин – 2,0 год.

Література: *основна* [1, 3, 4]; *додаткова* [11, 13, 15, 16].

Мета заняття: сформувати у здобувачів вищої освіти системне уявлення про процеси цифрової трансформації зовнішньоекономічної діяльності, розкрити можливості використання інноваційних цифрових технологій (штучного інтелекту, big data, автоматизації) в управлінні ЗЕД

План практичного заняття

1. Сутність і передумови цифрової трансформації зовнішньоекономічної діяльності.
2. Сучасні тенденції цифровізації управління ЗЕД.
3. Використання штучного інтелекту в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю.
4. Big data та автоматизація як інструменти підтримки управлінських рішень у ЗЕД.
5. Перспективи розвитку інформаційних систем та інноваційних технологій у міжнародному бізнесі.

Питання для обговорення

1. У чому полягає сутність цифрової трансформації зовнішньоекономічної діяльності?
2. Які інноваційні цифрові технології найбільше впливають на управління ЗЕД?
3. Які можливості та обмеження використання штучного інтелекту у зовнішньоекономічній діяльності?
4. Як технології big data змінюють підходи до аналізу та прогнозування у ЗЕД?
5. Які переваги автоматизації бізнес-процесів у зовнішньоекономічній діяльності підприємств?
6. Які перспективи цифрової трансформації управління ЗЕД для українських підприємств?

Практичні завдання

Завдання 1. Проаналізувати рівень цифровізації зовнішньоекономічної діяльності умовного або реального підприємства та визначити ключові напрями цифрової трансформації.

Завдання 2. Проаналізувати можливі напрями застосування інструментів штучного інтелекту в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю та оцінити їх потенційний вплив на ефективність управлінських рішень.

Завдання 3. Оцінити значення великих масивів даних для аналізу ринків, прогнозування зовнішньоекономічних операцій і зниження ризиків у ЗЕД.

Завдання 4. Розглянути приклад використання інноваційних цифрових технологій у міжнародному бізнесі та визначити їх роль у підвищенні конкурентоспроможності суб'єкта ЗЕД.

Завдання 5. Підготувати узагальнений аналітичний висновок щодо впливу цифрової трансформації та інноваційних технологій на управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Види самостійної роботи:

1. Опрацювання навчальної та наукової літератури з питань цифрової трансформації та інноваційних технологій у ЗЕД.
2. Аналіз практичних прикладів використання штучного інтелекту, big data та автоматизації в міжнародному бізнесі.
3. Виконання аналітичних і тестових завдань на навчальній платформі Moodle.

Приклади тестових завдань до теми

1. Цифрова трансформація зовнішньоекономічної діяльності означає:

- а) відмову від інформаційних систем;
- б) автоматизацію лише бухгалтерського обліку;
- в) комплексне впровадження цифрових технологій у процеси управління ЗЕД
- г) зменшення обсягів міжнародної торгівлі;
- д) виключно використання електронної пошти.

2. Штучний інтелект у управлінні ЗЕД використовується насамперед для:

- а) оформлення паперових документів;
- б) зменшення обсягу даних;
- в) аналізу інформації, прогнозування та підтримки управлінських рішень
- г) валютного регулювання;
- д) обмеження зовнішньої торгівлі.

3. Технології big data у ЗЕД дозволяють:

- а) ігнорувати зовнішні ринки;
- б) працювати лише з малими обсягами інформації;
- в) аналізувати великі масиви даних для прийняття обґрунтованих рішень
- г) відмовитися від аналітичних систем;
- д) зменшити роль управління.

4. Автоматизація управління ЗЕД сприяє:

- а) ускладненню бізнес-процесів;
- б) збільшенню ручної праці;
- в) підвищенню ефективності та прозорості зовнішньоекономічних операцій
- г) зростанню інформаційних ризиків;
- д) відмові від цифрових рішень.

5. Перспективи розвитку інформаційних систем у міжнародному бізнесі пов'язані з:

- а) поверненням до паперового документообігу;
- б) скороченням використання цифрових технологій;
- в) розширенням використання інноваційних і аналітичних цифрових рішень
- г) зменшенням ролі управління;
- д) ізоляцією національних ринків.

3. САМОСТІЙНА РОБОТА З КУРСУ ДИСЦИПЛІНИ

Самостійна робота є невід'ємною складовою засвоєння освітнього компонента «Інформаційні системи та технології в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю» і спрямована на поглиблення та закріплення знань, отриманих під час лекційних і практичних занять, а також на розвиток у здобувачів вищої освіти умінь самостійно працювати з інформаційними ресурсами, аналізувати

цифрові дані, оцінювати ефективність інформаційних систем та приймати обґрунтовані управлінські рішення у сфері ЗЕД.

Мета самостійної роботи – сформувати у студентів системне розуміння ролі інформаційних систем і цифрових технологій в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю, розвинути аналітичні та дослідницькі навички, здатність використовувати сучасні інформаційні ресурси, аналітичні інструменти та цифрові рішення для підвищення ефективності управління ЗЕД.

На самостійну роботу здобувачів денної форми навчання з дисципліни «Інформаційні системи та технології в управлінні ЗЕД» передбачено близько 67% загального обсягу навчального часу, визначеного у силабусі.

Основні напрями самостійної роботи студентів

1. Опрацювання основної та додаткової навчальної літератури з питань інформаційних систем, цифрових технологій і управління зовнішньоекономічною діяльністю.
2. Вивчення нормативно-правових документів, що регламентують використання інформаційних систем, електронного документообігу та захисту даних у ЗЕД.
3. Підготовка до практичних занять, тематичних дискусій і кейс-обговорень.
4. Аналіз інформаційних потоків, цифрових платформ і аналітичних систем, що використовуються у зовнішньоекономічній діяльності підприємств.
5. Виконання аналітичних, практичних і розрахункових завдань з використанням даних інформаційних систем і ВІ-інструментів.
6. Підготовка індивідуальних завдань, аналітичних есе, презентацій і міні-досліджень з проблем цифровізації управління ЗЕД.
7. Підготовка до поточного, модульного та підсумкового контролю знань.

Форми організації самостійної роботи

- індивідуальне опрацювання теоретичних матеріалів, стандартів і нормативних документів у сфері інформаційних систем та ЗЕД;
- підготовка аналітичних таблиць, схем, моделей інформаційних потоків і бізнес-процесів ЗЕД;
- виконання практичних, аналітичних і розрахункових завдань з використанням даних інформаційних систем;

- написання аналітичних звітів, есе та міні-досліджень з проблем цифровізації та автоматизації управління ЗЕД;
- робота з електронними базами даних, інформаційними платформами, аналітичними звітами та навчальним середовищем Moodle.

У результаті виконання самостійної роботи здобувачі вищої освіти повинні:

- сформувати знання про сутність, функції та можливості інформаційних систем і цифрових технологій у управлінні зовнішньоекономічною діяльністю;
- набути здатності аналізувати інформаційні потоки, цифрові процеси та аналітичні дані у сфері ЗЕД;
- опанувати навички використання аналітичних і інформаційних систем для підтримки управлінських рішень;
- уміти оцінювати ефективність цифрових рішень, автоматизації та інноваційних технологій у ЗЕД;
- бути підготовленими до практичних занять, дискусій, контрольних заходів і підсумкового оцінювання.

Самостійна робота студентів забезпечує засвоєння змісту дисципліни «Інформаційні системи та технології в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю» та сприяє формуванню професійних компетентностей майбутніх фахівців у сфері міжнародних економічних відносин, цифрового управління та інформаційно-аналітичної підтримки зовнішньоекономічної діяльності.

4. КАРТКА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Картка оцінювання видів самостійної навчальної діяльності здобувачів наведена в таблиці 5.1.

Таблиця 5.1 – Карта оцінювання самостійної роботи студентів із курсу дисципліни «Міжнародна інтеграція»

Види самостійної роботи	Терміни виконання	Форма контролю та звітності	Максимальна кількість балів
Відвідування лекційних занять	за розкладом	журнал викладача	1 бал за одне заняття

Відвідування практичних занять	за розкладом	журнал викладача	1 бал за одне заняття
*Написання звіту про ексклюзивне дослідження	протягом семестру	звіт	10 б. за один звіт
*Аналітичний огляд наукових публікацій	протягом семестру	аналітичний огляд	10 б. за один огляд
*Виступ з доповіддю на студентській науковій конференції	протягом семестру	довідка про виступ	5 б. за один виступ
*Публікація статті в наукових виданнях	протягом семестру	опублікована стаття	15 б. за одну публікацію

** Зірочкою позначені види навчальної діяльності, які надають студенту можливість отримати додаткові бали поточного оцінювання (сумарно з обов'язковими видами завдань – до 60 балів), є необов'язковими.*

Критерії оцінювання ситуаційних вправ, конкретних ситуацій та інших завдань творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа)*:

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало, порушені терміни виконання;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження здобувача вищої освіти недостатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог до термінів та оформлення;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

**у разі колективного виконання завдань слід передбачається розподіл балів між виконавцями.*

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна література

1. Денісова О. О., Сендзюк М. А. Інформаційні системи в економіці : підручник / М-во освіти і науки України, Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. Київ : КНЕУ, 2023. 311 с. URL:: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/44767>
2. Інформаційні системи та технології: навчальний посібник. Харків: ХНАУ ім. В. В. Докучаєва, 2020. 207 с. URL:: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/4849/1/INFO_SYSTEMS_20.pdf
3. Сікірда Ю. В., Залевський А. В., Чорногор Н. О. Інформаційні системи і технології в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю : навч. посіб. Кропивницький : ЛА НАУ, 2021. 282 с. URL: https://dspace.sfa.org.ua/bitstream/123456789/2380/1/Sikirda_Informatsiini%20system_y_NP.pdf
4. Інформаційні системи і технології в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю : навч. посіб. / О. М. Сазонець. Київ : ЦУЛ, 2023. 256 с.

Додаткова література

1. Міжнародні економічні відносини : підручник / А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, Л. П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.
2. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Міжнародна економіка: креативність, плановість, законність. К. : Ліра-К, 2021. 106 с.
3. Використання інформаційних технологій в теорії прийняття рішень : навч. посіб. / О. Є. Лугінін та ін.. Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 238 с.
4. Світова економіка. World economics : навч. посіб. / В. М. Фомішина та ін. ; за ред. В. М. Фомішиної ; ккр.-англомов. вид. Одеса : Олді плюс, 2021. 611 с.
5. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за освіт. програмою «Менеджмент міжнародного бізнесу» спец. 073 Менеджмент / КПП ім. Ігоря

Сікорського ; уклад.: А. Р. Дунська, Г. П. Жалдак, В. Ю. Бондар. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 63 с.

6. Наумов М. С. Конспект лекцій з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність» (для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання напряму підготовки 6.140103 – Туризм) / М. С. Наумов ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 89 с.

7. Писаревська, Г. (2023). ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА. *Економіка та суспільство*, (51). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-31>

8. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: організація та управління : навчальний посібник [Електронний ресурс] / О. М. Котиш, І. В. Мілько. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 183 с.

9. Laudon K. C., Laudon J. P. Management Information Systems. Managing the Digital Firm. Pearson Education, 2020.

10. Stair R., Reynolds G. Principles of Information Systems. Cengage Learning, 2018. 752 p.

11. Laudon K. C., Traver C. G. E-Commerce. Business, Technology, Society. Pearson, 2021.

12. Sharda R., Delen D. and Turban E. Business Intelligence, Analytics, and Data Science: A Managerial Perspective. Pearson, New York, 2018.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Державна митна служба України. URL:: <https://customs.gov.ua>
2. Єдине вікно для міжнародної торгівлі. URL: <https://singlewindow.customs.gov.ua>
3. World Customs Organization URL: <https://www.wcoomd.org>
4. International Trade Centre URL: <https://www.intracen.org>
5. UNCTAD URL: <https://unctad.org>
6. World Trade Organization URL: <https://www.wto.org>
7. SAP URL: <https://www.sap.com>
8. Oracle URL: <https://www.oracle.com>
9. Microsoft Dynamics URL: <https://dynamics.microsoft.com>
10. International Chamber of Commerce URL: <https://iccwbo.org>
11. International Transport Forum URL: <https://www.itf-oecd.org>
12. UN Global Platform URL: <https://www.globalplatform.un.org>

13. SWIFT URL: <https://www.swift.com>
14. National Bank of Ukraine URL: <https://bank.gov.ua>
15. International Monetary Fund URL: <https://www.imf.org>
16. OECD URL: <https://www.oecd.org>
17. World Bank URL: <https://www.worldbank.org>
18. Eurostat URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>
19. UN/CEFACT URL: <https://unece.org/trade/unecefact>
20. UNECE URL: <https://unece.org>
21. ISO URL: <https://www.iso.org>
22. E-commerce Europe URL: <https://ecommerce-europe.eu>
23. OECD Digital Economy URL: <https://www.oecd.org/digital>
24. UN E-Government Knowledgebase URL:
<https://publicadministration.un.org/egovkb>
25. Statista URL: <https://www.statista.com>
26. Data.world URL: <https://data.world>
27. Tableau URL: <https://www.tableau.com>